

STORA UTSKOTTETS BETÄNKANDE nr 53a/1978-79  
med anledning av landskapsstyrelsens fram-  
ställning till landstinget med förslag till  
kommunallag för landskapet Åland.

Vid lagförslagets andra behandling har landstinget inte oförändrat god-  
känt det förslag, som framställts i stora utskottets betänkande nr 53/  
1978-79.

I anledning härav har utskottet behandlat ärendet. Utskottet  
har omfattat de ändringar som godkänts av landstinget, med undantag av  
en terminologisk ändring i 51 § 3 mom. Ändringen är påkallad för att nå  
överensstämmelse med terminologin i lagförslaget i övrigt.

Rättelse av en felskrivning i motiveringen till 53 § i stora utskottets  
betänkande nr 53/1978-79: "Paragrafen har skrivits om, eftersom det redan  
framgår av 52 och 54 §§ att kommundirektörstjänst kan vara ordinarie el-  
ler tillfällig tjänst samt att tjänsteman kan anställas enligt särskilt  
avtal."

Med hänvisning till det anförda får stora utskottet vördsamt föreslå  
att Landstinget måtte antaga lagförslagets  
24, 48, 51 och 80 §§ i följande lydelse:

24 §.

(Likasom framställningen).

48 §.

(1 mom. likasom lagutskottets betänkande).

(2 mom. i framställningen utgår).

51 §.

(1 mom. likasom lagutskottets betänkande).

(2 mom. likasom framställningen).

Bestämmelserna i (utesluten) 43 § gäller inte i fråga om kommitté.

80 § (76 §)

(Likasom framställningen).

Mariehamn den 22 oktober 1979.

På stora utskottets vägnar:

Börje Hagström

ordförande

Göran Lindholm  
sekreterare.

Närvarande i utskottet: ordföranden Hagström, viceordföranden Boman, ledamöterna  
Dahlén, K. Jansson, N. Karlsson, Sanders, Söderström och Öberg.

-19-

6 kap.

Kommuns anställda.

52 §.

T j ä n s t e r o c h t j ä n s t e m ä n

I kommun kan finnas ordinarie och tillfälliga tjänster vilka innehas  
av ordinarie respektive tillfälliga tjänstemän. Under tid när tjänst  
är vakant eller dess innehavare ledig kan till tjänsten hörande uppgif-  
ter handhas av tjänstförrättande respektive vikarie.

Fullmäktige beslutar om inrättande och indragning av tjänster.

53 §.

K o m m u n d i r e k t ö r

I kommun kan finnas kommundirektörstjänst som är huvudsyssla. Kommun-  
direktören är underställd styrelsen och leder kommunens förvaltning.  
Kommundirektören utses av fullmäktige. Även person som inte sökt tjäns-  
ten kan, om han samtycker, utses därtill.

Har vid val av kommundirektör ingen av kandidaterna erhållit mer än  
hälften av de avgivna rösterna verkställs förnyat val mellan de två  
kandidater som erhållit de flesta rösterna.

54 §.

T j ä n s t e m a n s s t ä l l n i n g

Angående regleringen av villkoren i tjänstemans anställningsförhål-  
lande finns bestämmelser i landskapslagen om tjänstekollektivavtal (22/78).  
Härutöver kan i tjänstestadga intas bestämmelser om anställande av tjäns-  
teman, tjänstemans avgång, sättet för avgörande av tjänstemans yrkande  
på erläggande av löneförmån eller annan ersättning, jäv samt om discipli-  
när bestraffning. För tjänsteman som anställts enligt särskilt avtal gäl-  
ler de villkor som härvid överenskommits.

De uppgifter som ankommer på tjänsteman fastställs i instruktion om  
inte därom bestämts särskilt.

Föredragande tjänsteman ansvarar lika som innehavare av förtroende-  
uppdrag för fattat beslut om han inte anfört reservation. För föredra-  
gande tjänsteman gäller samma jävsregler som för ledamöterna i det organ  
vars ärenden han föredrager.

Disciplinära straff är varning och skiljande från tjänst för högst  
tre månaders tid.

55 §.

F e l a k t i g t f ö r f a r a n d e ; a v h å l l a n d e f r å n  
t j ä n s t e u t ö v n i n g

Har tjänsteman uppsåtligen eller av vårdslöshet förfarit felaktigt vid

handhavandet av sina uppgifter, skall styrelsen, sedan vederbörande beretts tillfälle att avge förklaring, taga ställning till om frågan skall lämnas därhän eller om åtgärder i saken är påkallade. I fråga om kommundirektör skall ärendet anmälas till fullmäktige, om inte rättelse på annat sätt kan åstadkommas.

Kan det på sannolika skäl misstänkas att tjänsteman vid tjänsteutövningen förfarit brottsligt eller i annat avseende olämpligt kan styrelsen, om det sedan vederbörande beretts tillfälle att bli hörd konstateras att förfarandet inte är att anse som ringa, besluta avhålla honom från tjänsteutövningen eller från handhavandet av viss uppgift under tid då utredning, disciplinärt förfarande eller rättegång äger rum.

56 §.

T j ä n s t e m a n s s p r å k k u n s k a p

Tjänst hos kommun får besättas endast med person som i tal och skrift behärskar svenska språket enligt de krav, som angivits i vederbörande tjänstestadga. Finns inga bestämmelser härom, skall av tjänsteman fordras kunskaper i svenska språket, ådagalagda på det sätt styrelsen för varje särskilt fall fattat beslut om.

Vad i 1 mom. är stadgat gäller i tillämpliga delar också genom privaträttsligt avtal anställda arbetstagare.

57 §.

A r b e t s t a g a r e

I kommun kan finnas genom privaträttsligt avtal anställda arbetstagare. Arbetstagare anställs av styrelsen eller annat förvaltningsorgan enligt vad i instruktion eller på annat sätt särskilt bestämts.

Angående regleringen av villkoren i arbetstagares anställningsförhållande finns särskilda bestämmelser.

7 kap.

Ekonomisk förvaltning.

58 §.

K o m m u n s e g e n d o m

Uppgifterna i anslutning till förvaltningen av kommun tillhörig egendom ankommer på styrelsen till den del de inte anförtrotts nämnd eller annat förvaltningsorgan.

59 §.

B u d g e t

Kommun skall årligen upprätta budget för nästa kalenderår. I budgeten skall anvisas erforderliga medel för bestridande av kända utgifter. Som utgift anses även avskrivning på egendom och överföring

till fond samt reservering för särskilt behov även om anslaget inte förbrukas under året (reservationsanslag). Förutom för kända utgifter skall anslag upptagas för utgifter i anledning av behov vars inträdande inte med säkerhet kan förutses (dispositionsanslag).

Överskott respektive underskott enligt bokslutet för nästföregående år skall i budgeten observeras som inkomst respektive utgift. Har överskottet respektive underskottet till uppskattat belopp observerats i föregående räkenskapsårs budget, skall endast beaktas det belopp som är tillräckligt för att justera det uppskattade beloppet.

60 §.

B u d g e t b e h a n d l i n g

Förslag till budget skall göras upp av styrelsen och överlämnas till fullmäktige före november månads utgång. Budgeten fastställs av fullmäktige före december månads utgång om inte särskilda förhållanden föranleder att fastställandet sker senare.

Omfattas inte styrelsens budgetförslag i sin helhet, skall förslaget, om inte härav föranledda ändringar görs av fullmäktige, återställas till styrelsen för förnyad beredning av de delar av förslaget som inte kan omfattas av fullmäktige. Vid den fortsatta budgetbehandlingen får ändringsförslag avseende redan godkända delar av budgeten inte framställas. Budgeten skall härvid slutligt fastställas.

61 §.

B u d g e t e n s b i n d a n d e v e r k a n ; ä n d r i n g a v o c h t i l l ä g g t i l l b u d g e t

Vid handhavandet av kommuns ekonomiska angelägenheter skall budgeten följas. Har budget inte fastställts vid räkenskapsårets ingång skall intill dess fastställelse sker inkomster som förutsätts i föregående års budget uppbäras och nödvändiga utgifter bestridas.

Fullmäktige får besluta om ändring i budgeten om inte räkenskaperna och bokslutet för året överlämnats till revisorerna för granskning.

Under räkenskapsåret kan antagas tilläggsbudget. I budgeten beslutade ändringar skall beaktas i tilläggsbudget. Tilläggsbudget skall antagas före bestämmandet av uttaxeringen per skattöre och senast inom en månad från det uppgift erhållits från skattenämnden om det sammanlagda antalet skattören som påförts eller beräknats bli påförda. I övrigt gäller om tilläggsbudget i tillämpliga delar vad om budget är föreskrivet.

62 §.

K o m m u n a l s k a t t

Det belopp som enligt budgeten och eventuell tilläggsbudget utöver

övriga inkomster erfordras för att bestrida utgifterna, uppbärs som kommunalskatt för räkenskapsåret.

Finns i kommun skatteutjämningsfond kan fullmäktige med iakttagande av fondens stadgar vid budgetbehandlingen eller därefter, dock före fastställandet av uttaxeringen per skattöre, besluta om höjning av kommunalskatten för förkovran av fonden eller om sänkning av skatten genom inspråktagande av medel ur fonden.

#### 63 §.

#### U t t a x e r i n g p e r s k a t t ö r e

Uttaxeringen per skattöre bestäms så att den del av räkenskapsårets kommunalskatt som kommunen inte erhåller genom förskottsinnehållning och förskottsbetalning som beräknas inflyta under räkenskapsåret utökas med den del av föregående räkenskapsårs kommunalskatt som inte beaktats vid bestämmandet av uttaxeringen per skattöre för sagda år, och den erhållna summan divideras med det antal skattören som under räkenskapsåret påförts eller beräknats bli påförda.

Vid bestämmandet av uttaxeringen per skattöre kan styrelsen besluta om förhöjning av det på grund av 1 mom. bestämda värdet med högst tio procentenheter.

#### 64 §.

#### F o n d e r

Fullmäktige kan besluta om inrättande av fonder. För fond skall antagas stadga med bestämmelser om fondens ändamål, om placering och användning av dess medel samt om förvaltningen av fonden i övrigt.

Fonds inkomster och utgifter, med undantag av överföringar till eller från fonden, behöver inte beaktas i budgeten.

#### 65 §.

#### F ö r s ä r s k i l t ä n d a m å l a v s a t t e g e n d o m

Har kommun på grund av gåvobrev eller testamente erhållit egendom för vars användning särskilda villkor uppställts, skall kommunen iakttaga dessa villkor.

Har för förvaltningen av egendom som avses i 1 mom. inrättats fond får vid ändrade förhållanden eller om andra vägande skäl det påkallar avvikelse göras från i gåvobrev eller testamente uppställda villkor. Fondens ändamål får ändras om det är omöjligt att använda fonden för det föreskrivna ändamålet och den får indras eller sammanslås med annan fond om dess tillgångar nedgått i sådan grad att dess användning är oändamålsenlig eller om dess användning av annan orsak bör anses oändamålsenlig.

Vid ändring av fonds ändamål eller sammanslagning av fonder skall tillses att det nya ändamålet inte väsentligt avviker från det ursprungliga ändamålet.

Bestämmelserna i 2 och 3 mom. gäller i tillämpliga delar även annan i 1 mom. avsedd egendom än sådan för vars förvaltning inrättats fond.

#### 66 §.

#### R ä k e n s k a p s f ö r i n g o c h b o k s l u t

Över kommuns inkomster och utgifter samt tillgångar och skulder skall föras bok. Bokslut skall uppgöras för varje räkenskapsår. Bokslutet skall senast före utgången av juni månad påföljande år tillställas fullmäktige för behandling.

#### 8 kap.

#### Revision.

#### 67 §.

#### R e v i s o r e r

Fullmäktige väljer för sin mandatperiod tre eller flera revisorer samt lika många personliga ersättare för granskning av kommunens förvaltning. Fullmäktige utser bland revisorerna ordförande och viceordförande.

Beträffande valbarhet till revisor eller ersättare för revisor, verkan av att valbarheten upphör och rätt till avsägelse skall med i 3 mom. angivet undantag bestämmelserna i 15 och 16 §§ om ledamot i fullmäktige tillämpas på motsvarande sätt.

Förutom dem som enligt 2 mom. inte är valbara till revisorsuppdrag får inte heller ledamot eller ersättare i styrelsen eller annan som är redovisningsskyldig till kommunen utses därtill. Avsaknad av rösträtt vid kommunalval i landskapet eller hemort i kommunen utgör dock inte hinder för mottagande av revisorsuppdrag. Den som inte är medlem av kommunen får dock utses till uppdraget endast om han skriftligen samtyckt därtill.

Fullmäktige kan överföra rätten att utse en av revisorerna och dennes ersättare till sådan för flera kommuner gemensam centralorganisation där kommunen är medlem.

#### 68 §.

#### R e v i s o r e r n a s u p p g i f t e r

Det åligger revisorerna att granska huruvida de kommunala förvaltningsorganens verksamhet utövats på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt i enlighet med lag och övriga regler som skall följas i kommunens förvaltning. Revisorerna skall särskilt granska

1) om kommunens inkomster uppburits och kontoförts inom föreskriven tid;

2) om kommunens utgifter grundar sig på budget eller annars äger laglig grund; samt

3) om räkenskaperna förts enligt gängse principer och om bokslutet är riktigt uppgjort.

Revisor har rätt att av kommunalt förvaltningsorgan få de uppgifter och upplysningar som behövs för revisionsarbetet. Revisor får när som helst inventera de penningmedel och värdehandlingar som förvaltningsorganet omhänderharsamt taga del av räkenskaper och andra handlingar som berör dess verksamhet.

Konstateras vid granskning missförhållanden skall revisor ofördröjligen meddela styrelsen härom.

#### 69 §.

#### Revisionsberättelse

Revisor skall årligen inom i stadga angiven eller på annat sätt fastställd tid till styrelsen avge berättelse (revisionsberättelse) med redogörelse för resultatet av den revision som avser verksamheten under det föregående året. Av berättelsen skall framgå om anledning till anmärkning beträffande den granskade verksamheten föreligger eller inte. Om anmärkning framställs skall anledningen till denna anges i berättelsen. Tillika skall föreslås lämpliga åtgärder för avhjälpande av de missförhållanden som föranlett anmärkningen. Även om missförhållanden inte konstaterats kan i berättelsen göras påpekanden och framställas förslag i anledning av observationer rörande förvaltningens handhavande och medelsanvändningen.

Revisionsberättelse skall innehålla särskilt uttalande i frågan huruvida bokslutet bör godkännas och ansvarsfrihet beviljas.

Styrelsen skall hos vederbörande ansvarig begära förklaring med anledning av anmärkning som framställts i revisionsberättelse. Förklaring jämte styrelsens eget utlåtande skall biläggas berättelsen och tillsammans med denna senast före utgången av augusti månad tillställas fullmäktige för behandling.

#### 70 §.

Beviljande av ansvarsfrihet; åtgärder för bevarande av kommunens rätt

I anledning av revisionsberättelse skall fullmäktige före utgången av året besluta om ansvarsfrihet skall beviljas eller om åtgärd för att bevara kommunens rätt skall vidtagas. Om inte talan väcks inom två år från det att berättelsen framlades på sammanträde med fullmäktige, anses ansvarsfrihet beviljad. Utan hinder av att ansvarsfrihet har beviljats får talan föras beträffande skada på grund av brottslig handling,

om inte ansvarsfriheten uppenbarligen avsåg även den skadan.

Vad som sagts om revisionsberättelse gäller i tillämpliga delar om berättelse rörande förvaltningen som lämnats av utskott.

Talan beträffande ersättande av skada som åsamkats kommunen förs hos länsrätten om inte samtidigt yrkas straff, i vilket fall talan skall föras vid allmän domstol.

Vid fastställandet av skyldigheten att erlagga ersättning för skada och ersättningens storlek skall skadeståndslagen (FFS 412/74) äga tillämpning.

#### 71 §.

#### De redovisningskyldiga

Skyldig att redovisa för sin verksamhet till kommun är innehavare av förtroendeuppdrag eller tjänsteman

- 1) som beslutar om åtgärd som medför inkomst eller utgift för kommunen;
  - 2) som verkställer beslut rörande betalning av utgift eller uppbärande av inkomst;
  - 3) som i sin besittning har penningmedel som tillhör kommunen eller annan kommunen tillhörig egendom eller som eljest särskilt ansvarar för egendomen;
  - 4) som har till uppgift att bevaka kommunens ekonomiska intressen eller räkenskapsföringen; eller
  - 5) som i övrigt på kommunens vägnar har att utöva offentlig makt.
- Ledamot och ersättare i fullmäktige samt revisor är inte skyldig att redovisa för sin verksamhet.

#### 9 kap.

#### Kommundelsförvaltning.

#### 72 §.

#### Grunderna för kommundelsförvaltning

För behandling av gemensamma frågor för invånare i en del av kommun kan fullmäktige besluta att införa kommundelsförvaltning för ett eller flera områden i kommunen.

Det ankommer på fullmäktige att anta instruktion för kommundelsförvaltningen. Instruktion skall innehålla uppgifter om vilka områden som har kommundelsförvaltning, namnet på varje område och uppgifter som ankommer på kommundel samt den organisationsform som skall tillämpas. Bestämmelse i sådan instruktion får inte strida mot bestämmelse i denna lag.

Fullmäktige kan besluta att kommundelsförvaltning skall upphöra.

Fullmäktigebeslut enligt 1 eller 3 mom. skall fattas minst åtta månader innan det är avsett att träda i kraft. Landskapsstyrelsen skall underrättas om beslutet.

73 §.

K o m m u n d e l s f u l l m ä k t i g e

För kommunel väljs kommunelsfullmäktige med udda antal ledamöter, minst 7 och högst 15, enligt närmare föreskrifter i instruktion för kommunelsförvaltningen.

Val av ledamöter till kommunelsfullmäktige förrättas samtidigt som kommunalval. Kommunelsfullmäktiges mandattid sammanfaller med fullmäktiges mandattid. Närmare föreskrifter om valet ges av fullmäktige eller intas i instruktionen för kommunelsförvaltningen.

Valbar till kommunelsfullmäktige är kommunmedlem som är valbar till fullmäktige och som är bosatt i den kommunel där valet förrättas.

74 §.

A n s l a g

Fullmäktige beslutar om de anslag som skall ställas till kommunelsfullmäktiges disposition för skötseln av dess uppgifter.

75 §.

Ö v r i g a b e s t ä m m e l s e r

Utöver vad i detta kapitel och i instruktion för kommunelsfullmäktige stadgats gäller i tillämpliga delar vad om fullmäktige och nämnd stadgas.

10 kap.

Samarbete mellan kommuner.

76 §.

S a m a r b e t s f o r m e r

För två eller flera kommuner gemensamma angelägenheter kan handhas

- 1) på grund av samstämmiga beslut av kommunernas fullmäktige,
- 2) på grund av avtal som kommunerna ingått,
- 3) av mellankommunal ombudsstämma, eller
- 4) av kommunalförbund.

Kommunalförbund får handha även angelägenhet som är gemensam endast för vissa av de i förbundet delaktiga kommunerna.

77 §.

A v t a l

Avtal beträffande förvaltningen av för flera kommuner gemensamma angelägenheter får innehålla åliggande för kommun att på annan kommuns vägnar omhänderha viss uppgift. I avtalet kan bestämmas att ledamöterna i nämnd eller annat förvaltningsorgan som skall handha uppgiften skall i den proportion som avtalats, utses av vederbörande fullmäktige bland valbara medlemmar av respektive kommuner.

Är avsikten att det i 1 mom. angivna förfarandet skall tillämpas

beträffande organ om vilket finns särskilda bestämmelser, skall landshapsstyrelsens tillstånd till avtalet inhämtas.

Twist beträffande tillämpningen av mellan kommuner ingånget avtal handläggs, beroende på avtalets natur, av länsrätten eller allmän domstol om inte avtalats att frågan skall överlämnas till skiljemäns avgörande.

M e l l a n k o m m u n a l o m b u d s s t ä m m a

78 §.

V a l a v o m b u d . m . m .

Sedan överenskommelse om sammankallande av mellankommunal ombudsstämma träffats skall fullmäktige i envar deltagande kommun utse högst tre ombud att representera kommunen vid stämman. För ettvar ombud utses tillika en personlig ersättare.

Valbar till ombud för kommun är den som är valbar till uppdrag som ledamot i kommunens fullmäktige. Valbar är även kommundirektör och, där kommundirektörstjänst inte inrättats, den ledande tjänstemannen inom kommunens centralförvaltning.

Utdrag ur protokoll över val av ombud skall tillställas den kommun som tagit initiativet till stämman.

Ombuds och ersättares mandattid utgår när ombudsstämman fullgjort sin uppgift om inte fullmäktige därförinnan beslutat befria honom från hans uppdrag och utsett annan i hans ställe.

Beträffande jäv och verkan av att valbarhet upphör tillämpas i fråga om ombud bestämmelserna i 16 och 24 §§ om ledamot och ersättare i fullmäktige på motsvarande sätt.

79 §.

S a m m a n k a l l a n d e a v s t ä m m a m . m .

Kallelse till stämman skall minst 14 dagar före stämman sändas till ombuden i rekommenderade brev. På samma sätt skall de berörda kommunernas styrelser underrättas om stämman.

Ombud som på grund av jäv eller annat förfall är förhindrad att närvara vid stämman skall ofördröjligen underrätta sin ersättare och stämmans ordförande härom.

Sammankallande av stämman sker första gången på åtgärd av ordföranden för fullmäktige i den kommun som tagit initiativet till stämman och på honom ankommer att leda ordet vid stämman till dess ordförande valts.

Ombudsstämma väljer bland ombuden för sin mandattid ordförande och viceordförande. Ombudsstämma är beslutför när minst två tredje-

delar av de deltagande kommunerna är företrädde vid stämman.

80 §.

K o m m u n s r ö s t r ä t t

Kommun har vid stämman en röst för varje påbörjat tusental mantals-skrivna invånare i kommunen, dock så att ingen kommun har flera än sju röster. Kommuns röster fördelas jämnt mellan dess vid stämman närvarande ombud.

Kommuns styrelse kan ge kommunens ombud direktiv rörande kommunens ställningstagande i fråga som behandlas vid ombudsstämman.

81 §.

P r o t o k o l l m. m.

Sedan ombudsstämmas protokoll justerats skall avskrift härav jämte besväransvisning på åtgärd av ordföranden ofördröjligen sändas till styrelserna för de i stämman deltagande kommunerna. Avskriften skall framläggas till allmänt påseende på det sätt som stadgas i 91 §.

82 §.

B e r e d n i n g ; v e r k s t ä l l i g h e t ;  
k o s t n a d e r

Ombudsstämman kan besluta om sättet för ärendenas beredning och beslutens verkställande. Stämman skall besluta om fördelningen av gemensamma kostnader.

Envar kommun skall betala arvoden och ersättningar till sina ombud.

83 §.

Ö v r i g a b e s t ä m m e l s e r b e t r ä f f a n d e  
s t ä m m a

Om inte annat särskilt föreskrivits skall vid handläggningen av ärenden vid stämman på motsvarande sätt tillämpas de bestämmelser som härvid gäller för fullmäktige. Beslut vid stämman fattas dock alltid med enkel röstövertikt.

Stämman kan besluta att även annan kommun än de som ursprungligen deltagit i stämman senare skall få delta i den.

K o m m u n a l f ö r b u n d .

84 §.

B i l d a n d e a v k o m m u n a l f ö r b u n d

Kommun har rätt att väcka förslag om bildande av kommunalförbund. Sådan rätt har även mellankommunal ombudsstämman. Förslag rörande bildande av kommunalförbund skall innehålla en plan rörande förbundets ändamål, dess organisation samt ordnandet av dess ekonomiska angelägenheter och de grunder enligt vilka medlemmarna är skyldiga att tillhandahålla medel för förbundsverksamhetens bedrivande.

I 1 mom. avsett förslag rörande bildande av kommunalförbund jämte plan skall tillställas de kommuner, vilka är avsedda att ingå som medlemmar i förbundet. Dessa skall tillika uppmanas att inom särskilt utsatt tid meddela styrelsen för den förslagsställande kommunen, eller när ombudsstämman är förslagsställare, ombudsstämmans ordförande, om de önskar ingå som medlemmar i förbundet.

Föreligger det på grund av de erhållna svaren skäl antaga att förutsättningar för bildande av ett kommunalförbund finns, skall mellan kommunal ombudsstämman sammankallas för att fatta slutligt beslut om kommunalförbund skall bildas eller inte. Fattas beslut om bildande av kommunalförbund, skall grundstadga för förbundet tillika antas.

Sammankallandet av ombudsstämman sker på åtgärd av ordföranden för fullmäktige i den kommun som föreslagit bildandet av förbundet eller, om förslaget väckts av ombudsstämman, av dennas ordförande.

85 §.

K o m m u n a l f ö r b u n d s o r g a n

Beslutanderätten i kommunalförbund utövas av förbundsfullmäktige vars ledamöter och deras personliga ersättare utses av medlemskommunernas fullmäktige för en tid som sammanfaller med fullmäktiges mandattid.

Kommunalförbunds förvaltning handhas av förbundsstyrelsen, vars ledamöter utses av förbundsfullmäktige för sin mandattid samt för varje ledamot en personlig ersättare.

Utöver i lag stadgad nämnd eller annat förvaltningsorgan kan kommunalförbund ha andra nämnder och förvaltningsorgan, som är underställda förbundsstyrelsen.

86 §.

V a l b a r h e t

Valbar till ledamot av förbundsorgan är den som är valbar till uppdrag som ledamot i medlemskommuns fullmäktige. Valbar är även kommundirektör och, där kommundirektörstjänst inte inrättats, den ledande tjänstemannen inom kommunens centralförvaltning.

Utöver dem som enligt 1 mom. inte är valbara får inte till förbundsfullmäktige eller till annat förbundsorgan än kommitté väljas den ledande tjänstemannen inom förbundet. Valbar till ledamot eller ersättare i styrelsen är inte tjänsteman i ledande ställning inom förbundets centralförvaltning och inte heller den ledande tjänstemannen inom ettbart av förbundets förvaltningsområden. Valbar till ledamot eller ersättare i nämnd eller annat förvaltningsorgan är inte den ledande tjänstemannen inom organets förvaltningsområde.

87 §.

Grundstadga

För kommunalförbund skall finnas grundstadga, vilken skall innehålla bestämmelser om

- 1) förbundets ändamål och medlemmar;
- 2) förbundets namn och hemort;
- 3) fullmäktiges antal och det antal ledamöter i fullmäktige varje medlem skall utse;
- 4) antalet ledamöter i förbundets styrelse;
- 5) medlems andel i förbundets tillgångar;
- 6) de grunder enligt vilka medlemmarna är skyldiga att tillhandahålla medel för förbundsverksamhetens bedrivande;
- 7) villkoren för inträde i eller utträde ur förbundet;
- 8) förutsättningarna för upplösning av förbundet och grunderna för skifte av de behållna tillgångarna; samt
- 9) vad i övrigt kan vara erforderligt för ordnande av förbundets förhållanden i fråga om ekonomi och förvaltning.

Finns i annan lag särskilda bestämmelser beträffande grundstadga och dess innehåll skall dessa iakttas.

88 §.

Särskilda bestämmelser beträffande grundstadga

I grundstadga för kommunalförbund där kommun inte enligt lag är skyldig att vara medlem får bestämmas att beslut i visst ärende skall godkännas av medlemmarnas fullmäktige för att vara giltigt.

I grundstadga får inte bestämmas större begränsning av medlemmarnas ansvar för förbundets skulder än att ansvaret skall stå i relation till medlems andel i förbundets tillgångar.

I grundstadga får bestämmas att tvist rörande ekonomiska förmåner och åtaganden som föranleds av anslutning till, utträde ur eller upplösning av kommunalförbund skall överlämnas till skiljemäns avgörande.

89 §.

Fastställelse av grundstadga

Beslut om antagande eller ändring av grundstadga skall underställas landskapsstyrelsen för fastställelse.

Beslut i fråga rörande fastställelse av grundstadga skall på landskapsstyrelsens försorg kungöras i någon i landskapet utkommande, allmänt spridd tidning samt anslås på anslagstavlan för envar kommun som är förbundsmedlem.

90 §.

Fullmäktiges sammanträden

Sedan grundstadgan fastställts skall ordföranden för ombudsstämman uppmana medlemmarnas fullmäktige att välja ledamöter och ersättare i förbundsfullmäktige. Han skall tillika utfärda kallelse till förbundsfullmäktiges första sammanträde.

Förbundsfullmäktige sammanträder minst två gånger om året. Beslut om godkännande av bokslutet för föregående räkenskapsår skall fattas senast den 30 april om inte särskild orsak föranleder att beslutet fattas senare och beslut rörande fastställande av budgeten för följande räkenskapsår senast inom oktober månad.

91 §.

Kungörande av beslut

Sedan förbundsfullmäktiges protokoll justerats skall det jämte besväransvisning hållas till påseende för allmänheten i förbundets kansli eller på annan lämplig plats. Medlemskommun och dess medlemmar anses få del av i protokollet antecknat beslut den dag protokollet framläggas till påseende.

Avskrift av protokollet skall efter verkställd justering men före framläggandet tillställas förbundsmedlemmarnas styrelser. På avskriften skall antecknas under vilken tid protokollet hålls till påseende. Avskriften skall hållas till påseende i kommunen på samma sätt som fullmäktiges protokoll och meddelande härom skall anslås på kommunens anslagstavla. Sedan anslag skett skall förbundsstyrelsen tillställas bevis häröver.

Förbundsstyrelsens, nämnds eller annat förvaltningsorgans protokoll skall på i 1 och 2 mom. föreskrivet sätt framläggas till påseende endast om föreskrift härom ingår i grundstadga, reglemente eller instruktion eller om beslut därom särskilt fattats.

92 §.

Ändring av grundstadga; upplösning av kommunalförbund

Förbundsfullmäktige kan besluta om ändring av förbundets grundstadga. Innebär förslag om ändring väsentlig avvikelse från planen för förbundets bildande skall förslaget för att bli godkänt omfattas av minst det antal fullmäktigeledamöter som representerar två tredjedelar av det sammanlagda röstetalet vid sammanträdet.

I fråga om upplösning av kommunalförbund äger 1 mom. motsvarande tillämpning.

# U t t r ä d e u r k o m m u n a l f ö r b u n d

Medlem av kommunalförbund har rätt att utträda ur förbundet. Medlem som utträder är berättigad till ekonomisk kompensation endast om de övriga medlemmarna samtycker därtill. Medlem som förklarat sig inte godkänna beslut om ändring av förbundets grundstadga och som på grund av ändringen önskar utträda har dock rätt att av förbundet erhålla ersättning som motsvarar dess andel av förbundets tillgångar med avdrag för dess andel av förbundets skulder.

Medför medlems utträde ur kommunalförbund att förbundet upplöses, skall iakttas vad för sådant fall är föreskrivet i grundstadgan.

# T i l l ä m p l i g h e t e n a v b e s t ä m m e l s e r r ö r a n d e k o m m u n o c h o m b u d s s t ä m m a

Beträffande kommunalförbunds rättigheter och skyldigheter, organiserandet av dess förvaltning och förfarandet vid utövandet av densamma gäller till den del därom inte särskilt stadgats i tillämpliga delar vad om kommun i motsvarande avseenden är föreskrivet. Vad i 59 § 2 mom. föreskrivs beträffande intagande i budgeten av överskott och underskott skall dock inte tillämpas. Beträffande frister av det slag som avses i 43 §, 60 § 1 mom., 66 § och 69 § 3 mom. skall intas bestämmelser i grundstadgan.

Beträffande ledamots i förbundsfullmäktige rösträtt och utövandet därav gäller vad i motsvarande avseende är föreskrivet i 80 § i fråga om kommuns rösträtt och utövandet därav vid mellankommunal ombudsstämma.

# K o m m u n a l a s a m a r b e t s n ä m n d e n

# S a m a r b e t s n ä m n d e n s u p p g i f t e r

För handläggning av angelägenheter som är gemensamma för två eller flera kommuner kan kommunerna samverka i kommunala samarbetsnämnden. På samarbetsnämnden ankommer särskilt att utreda och bereda frågor av gemensamt intresse, att utföra planeringsuppgifter i anslutning därtill samt att taga initiativ och avge utlåtanden.

Beträffande formerna för samarbetsnämndens verksamhet gäller vad kommunerna särskilt överenskommit.

# Besvär och underställning.

# U n d e r s t ä l l n i n g

Skall enligt lag beslut som fattats av kommunfullmäktige, förbunds-

fullmäktige eller mellankommunal ombudsstämma underställas landskapsstyrelsen eller annan myndighet för fastställelse ankommer det på kommunstyrelsen, förbundsstyrelsen respektive ordföranden för ombudsstämman att översända protokollsutdrag innehållande beslutet till underställningsmyndigheten.

Är landskapsstyrelsen underställningsmyndighet skall beslutet sedan det vunnit laga kraft tillställas landskapsstyrelsen i så god tid att det är landskapsstyrelsen tillhanda senast tre månader efter dagen då det vunnit laga kraft, vid äventyr att det förfaller. Är riksorgan underställningsmyndighet skall underställandet vid samma äventyr ske inom ett år efter dagen då beslutet fattades.

# H a n d l ä g g n i n g e n a v u n d e r s t ä l l t ä r e n d e

Beslut som är föremål för underställning skall fastställas om det tillkommit i laga ordning, faller inom myndighetens befogenhet och i övrigt inte strider mot lag. Oaktat lagliga förutsättningar för fastställelse föreligger, får fastställelse dock vägras när underställningsmyndigheten finner beslutet oändamålsenligt.

Underställningsmyndigheten får vid fastställelse av underställt beslut företa rättelser i beslutet om det sakliga innehållet förblir oförändrat.

Vägras fastställelse av underställt beslut eller upptas frågan om fastställelse därav inte till prövning, får kommunen, kommunalförbundet respektive ombudsstämman anföra besvär. Är landskapsstyrelsen underställningsmyndighet får besvär dock inte anföras i det fall att fastställelse vägrats på grund av att beslutet befunnits oändamålsenligt.

# K o m m u n a l b e s v ä r

Över beslut av kommunalt organ får medlem av kommunen anföra besvär. Sådan talan får grundas endast på att beslutet

- 1) inte har tillkommit i föreskriven ordning,
- 2) innebär överskridande av myndigheten tillkommande befogenheter, eller
- 3) eljest är lagstridigt.

Utan hinder av bestämmelserna i 1 mom. får såväl medlem i kommunen som annan anföra besvär på den grund att beslut som kommunalt organ fattat kränker hans rätt.

Över beslut som endast rör beredning eller verkställighet får besvär inte anföras.

99 §.

Besvär över beslut av ombudsstämma och organ för kommunalförbund

Beträffande rätten att anföra besvär över beslut som fattats av ombudsstämma eller organ för kommunalförbund äger bestämmelserna i 98 § rörande besvär över kommunalt organs beslut motsvarande tillämpning. Besvär rätt på grund av 98 § 1 mom. har härvid, när fråga är om beslut av ombudsstämma, kommun som deltar i stämman och, när fråga är om beslut som fattats av organ för kommunalförbund, kommun som är medlem av förbundet. Besvär rätt tillkommer även den som är medlem av här avsedd kommun.

100 §.

Besvärsmyndigheter

Besvär provas av länsrätten om inte annat följer av 2-4 mom.

Besvär som anförs över beslut som fattats av nämnd eller annat kommunstyrelsen underställt förvaltningsorgan provas av styrelsen om inte annat är särskilt stadgat. Det sagda gäller på motsvarande sätt beslut som fattats av kommunalförbunds styrelse underställt organ.

Över kommunstyrelses och förbundsstyrelses avgörande med anledning av besvär får fortsatta besvär anföras hos länsrätten.

Besvär som anförs över beslut som skall underställas landskapsstyrelsen för fastställelse provas av den myndighet som i riket i motsvarande fall utgör underställningsmyndighet.

101 §.

Besvärstid m. m.

Besvärshandling skall ha kommit in till länsrätten inom 30 dagar från den dag då den som vill anföra besvär skall anses ha fått del av det överklagade beslutet. I fråga om besvär som skall anföras hos kommunstyrelse eller förbundsstyrelse är besvärstiden dock 14 dagar.

Sakägare skall anses ha fått del av beslut som fattats av kommunalt organ den dag då det framlagts till allmänt påseende. Den som får anföra besvär över beslutet på den grund att det kränker hans rätt skall anses ha fått del därav då protokollsutdrag innehållande beslutet samt besvärshandling tillställts honom genom sådan enskild delgivning varom stadgas i lagen om delgivning i förvaltningsärenden (FFS 232/66).

Beträffande ändringssökande skall i övrigt i tillämpliga delar iakttas vad i lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden (FFS 154/50) är föreskrivet.

Begär besvärsmyndighet förklaring från kommun med anledning av besvär som anförts över beslut som fattats av fullmäktige, får sådan förklaring ges av styrelsen om den i instruktion berättigats därtill. Styrelsen för kommunalförbund kan ges motsvarande rätt i grundstadga.

102 §.

Länsrättens avgörande med anledning av besvär; fortsatta besvär

Länsrättens avgörande med anledning av besvär som anförts över kommunalt organs beslut skall på åtgärd av kommunstyrelsen, ordföranden för mellankommunal ombudsstämma respektive förbundsstyrelsen ofördröjligen anslås på vederbörande kommuns respektive vederbörande kommuners anslagstavlur. Ändring i länsrättens avgörande får sökas hos högsta förvaltningsdomstolen om inte ändringssökande är förbjudet. Besvärstiden löper när besvär anförts på grund som anges i 98 § 1 mom. från dagen då länsrättens avgörande anslagits på anslagstavlan. Har avgörandet bringats till vederbörandes kännedom genom enskild delgivning löper dock besvärstiden från dagen då denna delgivning skedde.

Besvärsskrivelse och annan besvärshandling som skall tillställas högsta förvaltningsdomstolen får inges till länsrätten på vars åtgärd handlingarna sedan vidarebefordras till högsta förvaltningsdomstolen.

Vad i 1 och 2 mom. är föreskrivet äger motsvarande tillämpning i fråga om avgörande av organ som utgör besvärsmyndighet i underställningsärenden. Om sökande av ändring i landskapsstyrelsens avgörande finns särskilda bestämmelser.

12 kap.

Särskilda bestämmelser.

103 §.

Skyldighet att kvarstå i förtroendeuppdrag

Utan hinder av vad i denna lag är föreskrivet om längden av mandattid är den som utsetts till kommunalt förtroendeuppdrag skyldig att kvarstå däri till dess annan valts till uppdraget eller, om ersättare redan finns, till dess denne hunnit tillträda.

Bestämmelsen i 1 mom. är inte tillämplig när uppdraget förfallit på grund av att dess innehavare förlorat sin valbarhet.

104 §.

Allmän tillsyn

Det ankommer på landskapsstyrelsen att tillse att kommunernas och kommunalförbundens angelägenheter handhas i enlighet med lag. Har kommun eller kommunalförbund på grund av rikslagstiftning anförtrotts särskilda förvaltningsuppgifter ankommer tillsynsskyldigheten beträffande utförandet av dessa uppgifter på länsstyrelsen i landskapet Åland eller annan i rikslagstiftningen bestämd myndighet.

Kommun och kommunalförbund är skyldiga att tillhandahålla i 1 mom. avsedd tillsynsmyndighet uppgifter och utredningar som erfordras för fullgörandet av tillsynsskyldigheten.

#### 105 §.

##### Verkställighet av beslut

Beslut som fattats av kommunalt organ får verkställas innan det vunnit laga kraft och utan hinder av att ändring sökts, om inte ändringssökande på grund av verkställigheten blir gagnlöst eller besvärsmyndighet, hos vilken beslutet överklagats, förbjuder verkställigheten.

Beslut av nämnd eller annat förvaltningsorgan i angelägenhet vars handläggning kan överföras till styrelsen respektive förbundsstyrelsen får inte verkställas förrän det står klart att överförande inte kommer att ske.

#### 106 §.

##### Rätt att taga del av kommuns handlingar

Var och en har rätt att taga del av protokoll och annan handling som förvaras hos kommunalt organ samt att erhålla avskrift av eller utdrag ur handlingen. Det sagda gäller dock inte handling som enligt vad därom särskilt är bestämt inte ännu är offentlig ellervilken skall hållas hemlig.

För avskrift av och utdrag ur handling får lösen uppbäras enligt grunder som fullmäktige fastställt. För protokollsutdrag som utges till sakägare får dock lösen uppbäras endast när fråga är om beslut i ärende rörande tillstånd eller annat medgivande som enligt lag skall inhämtas.

Bestämmelserna i 1 och 2 mom. gäller även kommunalförbunds handlingar.

#### 107 §.

##### Befrielse från kommunal avgift

Fullmäktige kan medgiva befrielse från skyldigheten att erlägga kommunal avgift om avgiften blivit olagligen påförd. Befrielse får dock inte medgivas om frågan rörande befrielse av avgiften är anhängig hos annan vederbörlig myndighet eller om frågan redan avgjorts genom avgörande som vunnit laga kraft.

Befrielse från skyldighet att erlägga avgift kan medgivas även när avgiften är uppenbart oskäligen. Om det är obilligt att avgiften uppbärs vid fastställt tidpunkt kan uppskov med erläggandet medgivas.

#### 108 §.

##### Kommunmedlems initiativrätt

Medlem av kommun äger rätt att hos kommunens myndigheter skriftligen framföra synpunkter rörande kommunens förvaltning. Styrelsen skall åtminstone en gång om året förelägga fullmäktige förteckning rörande de synpunkter som framförts jämte redogörelse för de åtgärder som synpunkterna eventuellt föranlett.

Förteckningen skall även innehålla uppgift om i tidigare förteckningar intagna ärenden som fortfarande är anhängiga.

#### 109 §.

##### Information

Styrelsen åligger att informera kommunernas medlemmar om den kommunala planeringen och om andra ärenden av allmänt intresse.

#### 110 §.

##### Benämningen stad

I Mariehamn får vid benämning av kommunala organ och tjänsteinnehavare samt i andra benämningar som förled användas ordet stads- i stället för orden kommun- eller kommunal-.

#### 13 kap.

##### Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser.

#### 111 §.

##### Ikraftträdandet av lagen

Denna lag träder i kraft den 1 april 1980. Före lagens ikraftträdande kan förberedande åtgärder för dess verkställighet vidtagas.

Genom denna lag upphävs

- 1) landskapslagen den 18 april 1956 om kommunalförvaltning i landskommunerna i landskapet Åland (16/56),
- 2) landskapslagen den 28 mars 1961 om kommunalförvaltning i Mariehamns stad (4/61), och
- 3) landskapslagen den 3 mars 1960 om samarbete mellan kommuner (9/60).

Förekommer i lag eller annan författning hänvisning till föreskrift som har ersatts genom bestämmelse i denna lag tillämpas i stället den nya bestämmelsen.

#### 112 §.

##### Bestämmelser rörande tillämpningen av 12 och 15 §§.

Bestämmelserna i 12 § om antalet fullmäktigeledamöter skall tillämpas första gången vid fullmäktigevalet 1983.

Ordinarie ledamot av landskapsstyrelsen som i fullmäktigevalet 1979 valts till ledamot eller ersättare i kommuns fullmäktige eller styrelse får kvarbli i vartdera uppdraget tills mandattiden i landskapsstyrelsen upphör.

113 §.

Tillämpningen av stadgor m. m.

Stadgor, reglementen, instruktioner, taxor och andra därmed jämförbara för den kommunala förvaltningen uppställda regler som gäller när denna lag träder i kraft skall, till den del de inte strider mot denna lag, fortfarande tillämpas intill dess med stöd av denna lag annat besluts.

Bestämmelserna i 1 mom. äger motsvarande tillämpning i fråga om kommunalförbund.

114 §.

Val av styrelse 1980 m. m.

Val av styrelse, som ägt rum före denna lags ikraftträdande, skall med iakttagande av bestämmelserna i denna lag ånyo verkställas inom april månad 1980. Den nya styrelsens mandattid upphör den 31 december 1981.

Den som innehar annat än i 1 mom. avsett kommunalt förtroendeuppdrag, när denna lag träder i kraft, kvarblir däri för den tid han valts, om inte annat följer av lagens bestämmelser om valbarhet.

Mariehamn den 24 oktober 1979.

  
Nils Dahlman  
talman

  
K.-G. Fagerholm  
vicetalman

  
Olof Jansson  
vicetalman.

LL ang. ändring av 6 § LL om tillämpning av lagen ang. specialomsorger om utvecklingsstörda. (Nr 51/1978-79).